

Vabariigi Valitsuse määruse
„Ihamaru looduskaitseala kaitse-eeskiri“ eelnõu
SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

„Looduskaitseseaduse“ (RT I 2004, 38, 258; 53, 373) § 10 lõike 1 järgi on Vabariigi Valitsusel õigus võtta määrusega ala kaitse alla ning kehtestada seal kaitsekord. Kavandatava Ihamaru maastikukaitseala territoorium võeti osaliselt kaitse alla Põlva Rajooni RSN Täitevkomitee 30. septembri 1981. aasta otsusega nr 180 „Looduskaitse objektide kohta Põlva rajoonis“. Vastavalt „Looduskaitseseaduse“ § 91 lõikele 1 kehtivad enne seaduse jõustumist kaitse alla võetud kaitsealade ja kaitstavate looduse üksikobjektide kaitseks kehtestatud kaitse-eeskirjad ja kaitsekord seni, kuni kehtestatakse „Looduskaitseseaduse“ alusel uued kaitse-eeskirjad. Seega ei võeta määrusega kaitse alla uut ala, vaid laiendatakse olemasolevat kaitstavat loodusobjekti ning kehtestatakse uus kaitse-eeskiri.

Esitatava Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu on koostanud Keskkonnaministeeriumi Põlvamaa keskkonnateenistuse looduskaitse peaspetsialist Aita Neemre ja nõuetekohast vormistust on kontrollinud looduskaitse osakonna spetsialist Liina Vaher (tel 626 2887). Eelnõu keeleteimetaja on Enel Ormus (tel 6262 906) ja eelnõu õigusekspertiisi on teinud õigusosakonna jurist Evelin Lopman (tel 6262 824).

2. Eelnõu sisu

Kaitseala eesmärk on looduslike metsakoosluste, Ahja jõe ja selle allikaliste niidualade kaitse ning järgmiste EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) I lisas nimetatud elupaigatüüpide ja II lisas nimetatud liikide elupaikade kaitse: jõed ja ojad (3260 – sulgudes on siin ja edaspidi kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt loodusdirektiivi lisale, tärniga on tähistatud esmatähtsad elupaigatüübid), niiskuslembedes kõrgrohud (6430), vanad loodusmetsad (9010*), harilik võldas (*Cottus gobio*) ja järgmiste III kategooria kaitsealuste liikide elupaikade kaitse: karukold (*Lycopodium clavatum*), mets-vareskold (*Diphasium complanatum*), kahelehine käokeel (*Platanthera bifolia*), vööthuul-sõrmkäpp (*Dactylorhiza fuchsii*), harilik näsiniin (*Daphne mezereum*), roomav öövilge (*Goodyera repens*).

Kaitseala on tsoneeritud üheks sihtkaitsevööndiks ja üheks piiranguvööndiks. Sihtkaitsevöönd on vajalik taimharulduste elupaiga kaitsenõuete täitmiseks ja metsakoosluste loodusliku arengu paremaks tagamiseks.

Kaitse-eeskirjaga on inimestel lubatud kaitsealal viibida, korjata marju ja seeni. Telkida ja lõket teha võib kaitseala valitseja ettevalmistatud kohtades. Rohkem kui 15 osalejaga rahvaüritusi selleks ettevalmistamata kohtades võib korraldada kaitseala valitseja nõusolekul. Sõidukiga on lubatud sõita kaitseala teedel, maastikusõidukiga sõitmine on lubatud kaitseala valitseja nõusolekul. Sõidukiga sõitmine väljaspool teid ning maastikusõidukiga sõitmine ilma kaitseala valitseja nõusolekuta on lubatud järelevalve ja päästetöödel, valitsemisega seotud töödel, metsatöödel ja poollooduslike koosluste hooldamisel. Kaitsealal on lubatud jahipidamine ja kalapüük. Ilma kaitseala valitseja nõusolekuta ei ole lubatud muuta katastriüksuse kõlvikute piire ega kõlvikute sihtotstarvet, koostada maakorralduskava ja teha maakorraldustoimingud, väljastada metsamajandamiskava, kinnitada metsateatist, kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut, anda nõusolekut väikeehitise ehitamiseks, seada projekteerimistingimusi ning anda ehitusluba.

Kaitseala sihtkaitsevöönd on kaitseala osa seal väljakujunenud või kujundatavate looduslike ja poollooduslike koosluste säilitamiseks. Kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks vajalik tegevus ja metsakoosluse kujundamine vastavalt kaitse-eesmärgile, kusjuures kaitseala valitsejal on õigus esitada nõudeid raieaja ja raietechnoloogia, metsamaterjali kokku- ja väljaveo ning puistu koosseisu ja täiuse osas, ning teadustegevus. Kaitseala piiranguvööndis on lubatud majandustegevus. Keelatud on uute veekogude rajamine, veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine, uute ehitiste (kaasa arvatud ajutiste ehitiste) püstitamine, puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamine, maavara ja maa-ainese kaevandamine, biotsiidi ja taimekaitsevahendi kasutamine, uue maaparandussüsteemi rajamine ja uuendusraie (välja arvatud turberaie).

Kaitseala tüübiks on valitud looduskaitseala, kuna kaitseala eesmärk on eelkõige looduslike protsesside alalhoidmine ja viimase 40 aasta kestel on ala olnud mõjutatud inimtegevusest väga vähesel määral. Kaitsealal puuduvad hooned ja õuemaad, üle 90 % kaitsealast asub riigimail ja jätkuvalt riigi omanduses olevail maadel. Kaitse all oli seni 146 ha maad, selle kaitse-eeskirjaga laiendatakse kaitseala 110,37 ha võrra.

Kaitseala kaitsekorra väljatöötamisel on arvestatud kaitsealal esinevaid loodusväärtusi ja kaitse-eeskirja tsoneeringu ja kaitsekorra kohta koostatud eksperdiarvamust. Kaitse-eeskirjaga kehtestatavad piirangud on sätestatud sellises ulatuses, et need tagaks kaitsealal esinevate liikide ja looduslike elupaikade soodsa seisundi. Leebem kaitsereežiim seaks ohtu kaitseala kaitse-eesmärkide saavutamise ja kaitseväärtuste säilimise.

Ihamaru looduskaitseala pindala on 256,37 hektarit, sellest eramaad 20,68 hektarit, jätkuvalt riigi omandis olevat maad 67,69 hektarit ja riigimetsamaad 168 hektarit.

3. Maaomanike seisukohad

Vastavalt „Looduskaitseseaduse“ § 9 kohasele kaitse alla võtmise menetlusele on moodustatavast kaitsealast ja seal kehtima hakkavast kaitse-eeskirjast kinnisasja omanikke teavitatud posti teel tähtkirjaga (välja saadeti 12 kirja) ning palutud avaldada arvamusi, teha ettepanekuid ja esitada pretensioone. Kirjad sisaldasid teadet, et kui pretensioone ning ettepanekuid ei esitata, loetakse, et kinnisasja omanik on kaitse-eeskirja kooskõlastanud. Arvestades maaüksuse 35402:003:1051 omanike arvamusi, sellel kinnistul asuvate elupaigatüüpide suhteliselt väikest kaitseväärtust ning seda, et on võimalik tagada kaitseväärtuste piisav säilimine ülejäänud kaitsealal otsustati see maaüksus kaitsealast välja jätta. Kuna maaüksuste 35402:003:0806 ja 35402:003:0807 kaasomanik talle Rootsi adresseeritud kirjale ei vastanud, puudub selle kohta ka väljastustead.

Kolm maaomanikku on avaldanud soovi vahetada maa mujal asuva maa vastu. Omanike maa asendamise soove saab menetleda pärast kaitse-eeskirja kinnitamist.

	Maaüksus	Pindala (ha)		Märkuse sisu	Tulemus
		Kokku	Kaitseala		
1.	35402:003:0795	2,73	2,73	Soovib alगतada maa asendamist	Alगतatakse maade vahetamine

2.	35402:003:0806 35402:003:0807	1,43 1,17	1,43 1,17	Üks omanikest soovib algetada maa asendamist. Teine omank kirjale ei vastanud	Algatatakse maade vahetamine
3.	35402:003:0706 35402:003:0705	1,88 1,78	1,88 1,78	Nõus kaitse-eeskirjaga	Arvestatud
4.	35402:003:0018	2,42	2,42	Nõus kaitse-eeskirjaga	Arvestatud
5.	35402:003:0535 35402:003:0533	2,02 1,89	2,02 1,89	Soovib algetada maa asendamist	Algatatakse maade vahetamine
6.	35402:003:1029	1,86	1,86	Mõlemad omanikud on nõus kaitse-eeskirjaga	Arvestatud
7.	61901:001:0562	2	2	Nõus kaitse-eeskirjaga	Arvestatud
8.	61901:001:0902	1,5	1,5	Nõus kaitse-eeskirjaga	Arvestatud
9.	35402:003:1051	19,04	19,04	Mõlemad omanikud ei ole nõus kaitse-eeskirjaga	Kinnistu jäeti kaitsealalt välja

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Ihamaru looduskaitseala kaitsekorra kavandamisel on lähtutud „Looduskaitseaduses“ esitatud nõuetest ning arvestatud vastavust Euroopa Ühenduse õigusele, eelkõige EÜ nõukogu direktiivile 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimeastiku kaitse kohta. Ihamaru looduskaitsealale jääv ala on Vabariigi Valitsuse 2004. a 05. augusti korralduse nr 615-k "Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri" punkti 43 kohaselt määratud Natura 2000 võrgustiku alaks.

5. Määruse mõju ja rakendamiseks vajalikud kulutused

Määruse jõustumisele peab järgnema erinevate maamaksuäärade kinnitamine, mis tuleneb määrusega kehtestatavatest majanduspiirangutest. Sellega korrigeeritakse ühtlasi valdade eelarvesse laekuva ja riigi eelarvest kompenseerimist vajava maamaksu suurust. Määruse jõustumine ei too kaasa uute organisatsioonide moodustamist.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub "Riigi Teataja seaduse" (RT I 1999, 10, 155; 57, 594; 2000, 25, 145; 57 374; 55, 365; 2001, 17, 177, 93, 565; 2002, 44, 283; 102, 600; 2003, 4, 22; 4, 19) § 5 lõikes 5 sätestatud ajal.

7. Eelnõu koostöölastamine

Ihamaru looduskaitseala kaitse-eeskirja eelnõu ja seda käsitleva eksperdiarvamuse on kiitnud heaks Põlva Maavalitsus ning Põlva ja Kõlleste vallavalitsus.

Villu Reiljan
Minister

Annika Velthut
Kantsler